

Waarom transparantie over schulden en vermogen zo belangrijk is

Het kost tijd en geld om een vordering betaald te krijgen. Om te voorkomen dat die investeringen zinloos zijn, is het belangrijk dat een gerechtsdeurwaarder een zo compleet mogelijk inzicht heeft in de situatie van de schuldenaar. Alleen dan kan hij een goede inschatting maken van de betaalcapaciteit. Sjef van der Putten, gerechtsdeurwaarder en vicevoorzitter van de KBvG, licht toe waarom dit in het voordeel is van alle betrokkenen en waar het beter kan.

Sjef van der Putten: “Gerechtsdeurwaarders doen er alles aan om de betaalcapaciteit van een schuldenaar zo vroeg mogelijk in het invorderingsproces te achterhalen. Op basis daarvan kunnen we een realistische betalingsregeling vaststellen. Is er geen betaalcapaciteit, dan verwijzen we door naar schuldhulpverlening en stoppen we de pogingen om te vorderen. Daarmee voorkomen we onnodige kosten bij de schuldeiser, zinloze administratieve werkdruk bij de rechtbank en extra stress bij de schuldenaar.”

Tegelijkertijd zijn er wanbetalers die prima kunnen betalen maar dat gewoon niet willen. Of die zelfs hun vermogen verstoppen om rekeningen niet te hoeven betalen. Ze sluizen het geld bijvoorbeeld weg via een stichting of stallen het bij minder bekende banken. Of ze bewaren roerende goederen die vatbaar zijn voor beslag

op plekken waar slecht zicht op is. Van der Putten: “Ze doen dus net alsof ze niet kunnen betalen. Bij deze praktijken moet handhaven de aanpak zijn. Zo nodig ferm.”

Transparantie van inkomen en vermogen

Om de betaalcapaciteit vast te stellen, kijken gerechtsdeurwaarders onder meer naar het inkomen en het vermogen van de persoon met schulden. Van der Putten: “Die informatie is nu niet altijd volledig. Er wordt veel gesproken over de niet-willer en de niet-kunner, maar de praktijk is dat de deurwaarder in de meeste gevallen helemaal geen idee heeft. De schuldenaar is bij wet verplicht om zelf openheid over zijn vermogen te geven, maar er staat nu geen sanctie op als hij dat niet doet. En dat gebeurt nu dus niet, want waarom zou zo’n schuldenaar

de deurwaarder vertellen waar zijn vermogen is als op het niet vertellen geen sanctie staat? Dat wreekt zich juist bij het beslag- en executierecht waar het altijd gaat om partijen die niet vrijwillig voldoen. Precies daarom is in vrijwel elk Europees land een prikkel verbonden aan de verplichting, van een verminderde beslagvrije voet tot een dwangsom of zelfs strafrechtelijke maatregelen. Dat is in Nederland ook nodig omdat daar nu steeds een extra procedure voor nodig is.”

Als de gerechtsdeurwaarder aanklopt bij de bank krijgt hij – sinds 1 januari van dit jaar – wel te horen of de schuldenaar er bankiert, maar niet of het saldo op de rekening positief of negatief is. Dan is het nu vaak gissen of er vermogen is waarop verhaald kan worden. Ook op het vermogen dat in roerende goederen zit, hebben we soms slecht zicht.

Sjeff van der Putten

Wanneer een schuldenaar die goederen verstoppt in een opslagdepot, is de eigenaar van het depot namelijk niet verplicht om de gerechtsdeurwaarder daarover te informeren. En het blijft me verbazen dat we de wetgever er steeds aan moeten herinneren de deurwaarder mee te nemen als informatie wordt ontsloten, zoals van het centraal aandeelhoudersregister en het zoeken op UBO.”

Het ontbreekt gerechtsdeurwaarders dus aan goede, verifieerbare

informatie over het beschikbare vermogen. Van der Putten: “Wie niet wil betalen, kan zijn vermogen te gemakkelijk verstoppen. Bovendien zijn personen met problematische schulden juist niet altijd in staat om goed inzicht te geven. De wetgever noemt dat ‘doenvermogen’. Dan is het voor de gerechtsdeurwaarder niet duidelijk of een schuldenaar echt niet kan betalen, of dat gewoonweg niet wil. Je loopt het risico dat je beslag legt op een bankrekening van iemand met problematische schulden, waardoor diegene alleen maar dieper

in de problemen wordt geduwd. Dat kunnen we voorkomen door, in het geval dat er een vonnis is van de rechter, ook toegang te krijgen tot de gegevens over inkomen en vermogen via derden. Het inkomen en vermogen dat gebruikt wordt bij de aangifte voor de inkomstenbelasting is bijvoorbeeld bekend bij de Belastingdienst. Die informatie is voor gerechtsdeurwaarders nu niet toegankelijk.”

Transparantie van vermogen is volgens Van der Putten de échte sleutel voor een effectief en rechtvaardig executierecht. “Hoe meer informatie de deurwaarder tot zijn beschikking heeft, hoe efficiënter de executie ingericht kan worden en hoe beter rekening kan worden gehouden met de specifieke omstandigheden van het geval. Daarmee worden kosten voorkomen, burgers beschermd en beslissingen van rechters gerealiseerd. Er wordt dan dus recht gebracht.”

Transparantie van beslagen en invorderingen

Naast informatie over inkomen en vermogen, vraagt het vaststellen van de betaalcapaciteit ook om informatie over alle lopende beslagen en invorderingen. Van der Putten: “Nu komt het voor dat één huishouden te maken krijgt met verschillende beslagleggende partijen. Wanneer de betrokken deurwaarders en andere innende instanties geen overzicht hebben over de lopende beslagen en invorderingen, kan het zijn dat ze elk afzonderlijk maatregelen nemen. Ze denken dan dat er betaalcapaciteit is, terwijl die er voor het totale schuldbedrag niet is. Ook hier is dus behoefte aan overzicht; dat is nodig om de schuldenaar een maatwerkoplossing te kunnen bieden.”

Dat overzicht hebben gerechtsdeurwaarders onderling wel. Het Digitaal Beslagregister (DBR) geeft gerechtsdeurwaarders inzage in beslagen van andere gerechtsdeurwaarders. Maar daarmee hebben ze nog geen zicht op de beslagen van andere beslagleggende partijen, zoals de Belastingdienst, SVB of het UWV. Van der Putten: “Met het wetsvoorstel Verbreding Digitaal Beslagregister (vDBR) zetten we nu in op een situatie waarin gerechtsdeurwaarders ook die beslagen kunnen inzien. Maar zover zijn we nog niet.”

Transparantie van schuldhulp

De informatie over schuldhulptrajecten wordt gedeeld via de Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH), een systeem opgezet door de KBvG en SNG (Stichting Netwerk Gerechtsdeurwaarders). Het biedt de mogelijkheid om informatie over schuldhulptrajecten met (gemeentelijke) schuldhulpverleners uit te wisselen. Zo kunnen gerechtsdeurwaarders al in een vroeg stadium zien of de schuldenaar deelneemt aan een schuldhulptraject. Van der Putten: “Het is jammer dat slechts 22% van de 355 gemeenten op VISH aangesloten is. Zo lopen we informatie over schuldhulptrajecten bij naar schatting 50.000 mensen toch nog vaak mis. Gerechtsdeurwaarders kloppen dan alsnog aan bij die schuldenaren bij wie niets kan worden verhaald en waarvoor ze dus onnodige kosten maken.”

Gemiddeld schat de KBvG in dat de kosten voor onder meer ambtelijke handelingen, griffierecht en de betekening 200 euro per persoon bedragen. Het niet hebben van informatie komt dus neer op een totale maatschappelijke schade van € 10 miljoen per jaar¹. •

¹ Het gaat hier om een gemiddelde dat niet alleen geldt voor zaken die naar de rechter gaan, maar ook voor zaken die daar niet terechtkomen.

‘Informatie over vermogen en schulden voorkomt onnodige kosten’

Drie oplossingen

De KBvG stelt in de recent gepubliceerde position paper drie oplossingen voor die de transparantie over schulden en vermogen moet verbeteren:

- 1 De transparantie van vermogen moet bij wet geregeld worden. Schuldenaren moeten verplicht worden om de gerechtsdeurwaarder inzicht te geven in hun vermogen. Ook derden zoals de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel, SVB en het UWV, moeten inzage geven in het hen bekende vermogen van een veroordeelde schuldenaar. Daarnaast moeten er sancties worden opgelegd wanneer schuldenaren zich onttrekken aan deze plicht.
- 2 Alle beslagleggende partijen moeten aangesloten zijn op het Verbreed Digitaal Beslagregister (vDBR).
- 3 Alle gemeenten en schuldhulpverleners moeten aangesloten zijn op VISH (Verwijsindex Schuldhulpverlening).

De position paper ‘Schulden in perspectief’ bevat oplossingen voor de schuldenaanpak. U kunt het document downloaden op onze website [kbv.nl](https://www.kbv.nl)